EURÓPSKA
KOMISIA

V Štrasburgu 26. 11. 2024
COM(2024) 720 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Lotyšska

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Lotyšska

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121,

so zreteľom na nariadenie (EÚ) 2024/1263, a najmä na jeho článok 17,

so zreteľom na odporúčanie Komisie,

keďže:

VŠEOBECNÉ ÚVAHY

Zreformovaný rámec správy hospodárskych záležitostí EÚ nadobudol účinnosť 30. apríla 2024. Hlavným prvkom zreformovaného rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade[1] spolu so zmeneným nariadením (ES) č. 1467/97 o vykonaní postupu pri nadmernom schodku[2] a zmenenou smernicou Rady 2011/85/EÚ o rozpočtových rámcoch členských štátov[3]. Cieľom rámca je zabezpečiť prostredníctvom reforiem a investícií udržateľnosť verejného dlhu a udržateľný a inkluzívny rast. Podporuje sa v ňom preberanie zodpovednosti zo strany členských štátov s dôraznejším zameraním na strednodobý horizont, sprevádzané účinným a koherentným presadzovaním pravidiel.

Stredobodom nového rámca správy hospodárskych záležitostí sú národné strednodobé fiškálno-štrukturálne plány, ktoré predkladajú členské štáty Rade a Komisii. Týmito plánmi sa majú dosiahnuť dva ciele: i) zabezpečiť, aby mal verejný dlh na konci obdobia úprav hodnoverne klesajúcu trajektóriu alebo aby zostal na obozretnej úrovni a aby sa deficit verejných financií znížil pod referenčnú hodnotu 3 % HDP a udržal sa v strednodobom horizonte pod touto hodnotou, a ii) zabezpečiť, aby sa zrealizovali reformy a investície reagujúce na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra a aby sa riešili spoločné priority EÚ. V každom pláne sa má na tento účel predstaviť strednodobý záväzok k trajektórii vývoja čistých výdavkov[4], ktorý účinne stanovuje rozpočtové obmedzenie počas trvania plánu vzťahujúceho sa na štvorročné alebo päťročné obdobie (v závislosti od bežnej

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Nariadenie Rady (EÚ) 2024/1264 z 29. apríla 2024, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku (Ú. v. EÚ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

[3] Smernica Rady (EÚ) 2024/1265 z 29. apríla 2024, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[4] Ide o čisté výdavky v zmysle článku 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263, t. j. výdavky verejnej správy bez i) úrokových výdavkov, ii) diskrečných príjmových opatrení, iii) výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie, iv) vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou, v) cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a vi) jednorazových a iných dočasných opatrení.

dĺžky volebného obdobia v danom členskom štáte). Okrem toho by sa malo v pláne vysvetliť, ako členský štát zabezpečí realizáciu reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, a to najmä v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny [vrátane odporúčaní týkajúcich sa prípadného postupu pri makroekonomickej nerovnováhe (ďalej len „PMN“)], a ako budú členské štáty riešiť v pláne spoločné priority Únie. Obdobie fiškálnej úpravy sa vzťahuje na obdobie štyroch rokov, ktoré možno predĺžiť najviac o tri roky, ak sa členský štát zaviaže, že zrealizuje súbor príslušných reforiem a investícií, ktoré spĺňajú kritériá stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1263.

Po predložení plánu má Komisia posúdiť, či plán spĺňa požiadavky nariadenia (EÚ) 2024/1263.

Na základe odporúčania Komisie má Rada následne prijať odporúčanie, v ktorom stanoví trajektóriu vývoja čistých výdavkov dotknutého členského štátu a v príslušných prípadoch schváli súbor reformných a investičných záväzkov, ktoré tvoria základ pre predĺženie obdobia fiškálnych úprav.

ÚVAHY TÝKAJÚCE SA NÁRODNÉHO STREDNODOBÉHO FIŠKÁLNO-ŠTRUKTURÁLNEHO PLÁNU LOTYŠSKA

Lotyšsko svoj národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán predložilo Rade a Komisii 15. októbra 2024. Predložilo ho po predĺžení lehoty stanovenej v článku 36 nariadenia (EÚ) 2024/1263, ku ktorému došlo po dohode s Komisiou vzhľadom na dôvody uvedené Lotyšskom.

Postup pred predložením plánu

Pred predložením svojho plánu Lotyšsko požiadalo o technické informácie[5], ktoré Komisia poskytla 21. júna 2024 a uverejnila 15. októbra 2024[6]. V technických informáciách sa uvádza, akú úroveň štrukturálneho primárneho salda je potrebné dosiahnuť v 2028, aby sa v strednodobom horizonte deficit verejných financií udržal pod úrovňou 3 % HDP a aby verejný dlh zostal v strednodobom horizonte pod úrovňou 60 % HDP, aj ak sa neprijmú ďalšie rozpočtové opatrenia po skončení štvorročného obdobia úprav. Strednodobý horizont je vymedzený ako desaťročné obdobie po skončení obdobia úprav. Technické informácie boli pripravené a zaslané členským štátom podľa dvoch scenárov: scenár zahŕňajúci súlad s ochranným opatrením týkajúcim sa odolnosti deficitu[7] v súlade s článkom 9 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/126 a scenár bez tohto ochranného opatrenia. V technických informáciách určených Lotyšsku sa stanovuje, že ak sa má dosiahnuť súlad s platnými

[5] Predbežné usmernenia zaslané členským štátom a Hospodárskemu a finančnému výboru zahŕňajú technické informácie i) bez predĺženia obdobia úprav a s predĺžením obdobia úprav (v trvaní 4, resp. 7 rokov) a ii) s ochranným opatrením týkajúcim sa odolnosti deficitu a bez neho. Zahŕňajú aj pôvodné hlavné podmienky a východiskové predpoklady použité v rámci, ktorý Komisia stanovila pre strednodobú projekciu verejného dlhu. Referenčná trajektória bola vypočítaná na základe metodiky opísanej v Monitore udržateľnosti dlhovej služby 2023 vypracovanom Komisiou (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Vychádza z prognózy Európskej komisie z jari 2024 a jej strednodobého predĺženia až do roku 2033 a dlhodobý rast HDP a náklady spojené so starnutím obyvateľstva sú v súlade so spoločnou správou Komisie a Rady o starnutí obyvateľstva z roku 2024 (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

[6] https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#latvia.

[7] V ochrannom opatrení týkajúcom sa odolnosti deficitu stanovenom v článku 8 nariadenia (EÚ) 2024/1263 sa stanovuje, že ročné zlepšenie štrukturálneho primárneho salda predstavuje 0,4 percentuálneho bodu HDP (alebo 0,25 percentuálneho bodu HDP v prípade predĺženia obdobia úprav), kým štrukturálny deficit nebude nižší ako 1,5 % HDP.

fiškálnymi pravidlami počas štvorročného obdobia úprav a na základe predpokladov Komisie, štrukturálne primárne saldo by malo byť na úrovni aspoň –1,3 % HDP na konci obdobia úprav (2028); scenár bez ochranného opatrenia týkajúceho sa odolnosti deficitu), ako sa uvádza v nasledujúcej tabuľke. Pre informáciu uvádzame, že štrukturálne primárne saldo by malo na konci obdobia úprav (2028) dosiahnuť aspoň -0,1 % HDP aj v prípade, že sa vezme do úvahy ochranné opatrenie týkajúce sa odolnosti deficitu. Ochranné opatrenie týkajúce sa odolnosti deficitu sa však v prípade Lotyšska, ktoré spĺňa kritériá na poskytnutie technických informácií, nepožaduje.

Tabuľka 1: Technické informácie, ktoré Komisia poskytla Lotyšsku

Posledný rok obdobia úprav	2028
Minimálna hodnota štrukturálneho primárneho salda (% HDP), scenár bez ochranného opatrenia týkajúceho sa odolnosti deficitu	-1,3
Len pre informáciu: Minimálna hodnota štrukturálneho primárneho salda (% HDP), scenár s ochranným opatrením týkajúcim sa odolnosti deficitu	-0,1

Zdroj: výpočty Komisie.

V súlade s článkom 12 nariadenia (EÚ) 2024/1263 viedlo Lotyšsko v septembri 2024 s Komisiou technický dialóg. Dialóg bol zameraný na trajektóriu vývoja čistých výdavkov, ktorú plánuje Lotyšsko, a na jej východiskové predpoklady (najmä potenciálny produkt a úrokové sadzby), ako aj na plánovanú realizáciu reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra a spoločné priority Únie v oblasti spravodlivej zelenej a digitálnej transformácie, sociálnej a hospodárskej odolnosti, energetickej bezpečnosti a budovania obranných kapacít.

V septembri 2024 Lotyšsko v súlade s článkom 11 ods. 3 a článkom 36 ods. 1 písm. c) nariadenia (EÚ) 2024/1263 podľa informácií, ktoré poskytlo vo svojom pláne, oznámilo, že sa zapojilo do konzultačného procesu so sociálnymi partnermi a s ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami vrátane Asociácie organizácií zamestnávateľov, Konfederácie slobodných odborových zväzov a Združenia miestnych a regionálnych samospráv. Podľa informácií, ktoré Lotyšsko uviedlo vo svojom pláne, sa stretnutie zameriavalo na otázku, ako Lotyšsko plánuje riešiť odporúčania a spoločné priority EÚ, a to so zameraním najmä na daňovú politiku, vzdelávanie a zdravotnú starostlivosť.

V júni 2024 Rada pre fiškálnu disciplínu (lotyšská nezávislá fiškálna inštitúcia) schválila makroekonomickú prognózu, ktorá je základom strednodobého rozpočtového rámca na roky 2024 – 2028, a uznala, že makroekonomická prognóza predložená ministerstvom financií je celkovo obozretná a odráža skutočný hospodársky vývoj. V októbri Rada pre fiškálnu disciplínu vydala stanovisko k strednodobému rozpočtovému rámcu na roky 2025 – 2028, rozpočtu na rok 2025 a strednodobému fiškálno-štrukturálnemu plánu. Dospela k záveru, že hoci sa vo fiškálnych prognózach na rok 2024 a pri príprave rozpočtu na rok 2025 použili aktuálne vnútroštátne fiškálne údaje, makroekonomická prognóza schválená v júni tohto roku nebola revidovaná, a preto sa v nej nezohľadňuje výsledok referenčnej revízie a najnovšie hospodárske trendy. Rada pre fiškálnu disciplínu zároveň uznala, že fiškálna trajektória strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu je v súlade s podmienkami nariadenia 2024/1263 (technické informácie Komisie).

Iné súvisiace procesy

Lotyšsko predložilo 15. októbra svoj návrh rozpočtového plánu na rok 2025. Komisia prijala stanovisko k tomuto návrhu rozpočtového plánu dňa [26. novembra 2024][8].

Rada 21. októbra 2024 adresovala Lotyšsku súbor odporúčaní v kontexte európskeho semestra[9].

ZHRNUTIE PLÁNU A JEHO POSÚDENIE KOMISIOU

V súlade s článkom 16 nariadenia (EÚ) 2024/1263 Komisia posúdila plán takto:

Kontext: makroekonomická a fiškálna situácia a výhľad

Hospodárska činnosť v Lotyšsku sa v roku 2023 zvýšila o 1,7 % v dôsledku investícií a verejných výdavkov. Podľa prognózy Európskej komisie z jesene 2024 sa predpokladá, že hospodárstvo zaznamená v roku 2024 stagnáciu v dôsledku slabej súkromnej spotreby a investícií a napriek silnej spotrebe verejnej správy. V roku 2025 sa má reálny HDP zvýšiť o 1 % a v roku 2026 o 2,1 % vzhľadom na očakávané oživenie súkromnej spotreby a investícií. V roku 2026 sa takisto očakáva nárast vývozu. Očakáva sa, že počas prognózovaného obdobia (t. j. v rokoch 2024 – 2026) sa rast potenciálneho HDP v Lotyšsku po poklese, ktorý bol zaznamenaný v roku 2024, v roku 2026 zvýši na 1,5 %. Miera nezamestnanosti bola v roku 2023 na úrovni 6,6 % a Komisia predpokladá, že v roku 2024 dosiahne úroveň 6,7 %, v roku 2025 6,7 % a v roku 2026 6,5 %. Predpokladá sa, že inflácia (deflátor HDP) sa v roku 2024 zníži z 9,1 % zaznamenaných v roku 2023 na 1,2 % a že v roku 2025 dosiahne 2,2 % a v roku 2026 dosiahne 2,2 %.

Pokiaľ ide o fiškálny vývoj, deficit verejných financií Lotyšska v roku 2023 predstavoval 2,4 % HDP. Podľa prognózy Európskej komisie z jesene 2024 sa predpokladá, že v roku 2024 dosiahne 2,8 % HDP, pričom v roku 2025 sa zvýši na 3,2 % HDP a v roku 2026 za predpokladu nezmenenej politiky zostane na 3,2 %. Prognóza Európskej komisie z jesene 2024 zahŕňa návrh rozpočtu Lotyšska na rok 2025, ktorý v októbri predložila vláda národnému parlamentu. Verejný dlh dosahoval na konci roka 2023 úroveň 45,0 % HDP. Podľa prognózy Európskej komisie z jesene 2024 sa má miera zadlženosti na konci roka 2024 zvýšiť na 48,1 % HDP. Predpokladá sa, že sa na konci roka 2025 ďalej zvýši na úroveň 50,3 % a na konci roka 2026 na úroveň 51,6 % HDP. Vo fiškálnej prognóze Komisie sa záväzky uvedené v strednodobých plánoch nezohľadňujú, pokiaľ nie sú podložené dôveryhodne oznámenými a dostatočne špecifikovanými konkrétnymi opatreniami v príslušných oblastiach politiky.

Trajektória vývoja čistých výdavkov a hlavné makroekonomické predpoklady v pláne

Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Lotyšska sa vzťahuje na obdobie 2025 – 2028 a predstavuje fiškálne úpravy v priebehu štyroch rokov.

Plán obsahuje všetky informácie požadované podľa článku 13 nariadenia (EÚ) 2024/1263. V rozpore s usmerneniami pre členské štáty týkajúcimi sa požiadaviek na informácie v strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch a vo výročných správach o pokroku, ktoré boli uverejnené v *Úradnom vestníku EÚ* 21. júna 2024, v pláne chýbajú tabuľky 7c a 7d. Tieto tabuľky však nie sú pre posúdenie lotyšského plánu podstatné.

Plán Lotyšsko zaväzuje k trajektórii vývoja čistých výdavkov uvedenej v tabuľke 2, ktorá zodpovedá priemernému rastu čistých výdavkov na úrovni 4,1 % v priebehu rokov 2025 – 2028. Technické informácie sú (za predpokladu lineárneho postupu úprav) v súlade

[8] Stanovisko Komisie k návrhu rozpočtového plánu Lotyšska, 26. 11. 2024, C(2024) 9060 final.

[9] Odporúčanie Rady k hospodárskej politike, rozpočtovej politike, politike zamestnanosti a štrukturálnej politike Lotyšska, zatiaľ nebolo uverejnené.

s priemerným rastom čistých výdavkov na úrovni 3,7 % počas obdobia úprav (2025 – 2028). Trajektória vývoja čistých výdavkov, ku ktorej sa krajina zaviazala v pláne, má viesť na konci obdobia úprav (2028) k štrukturálnemu primárnemu saldu vo výške -1,3 % HDP. To znamená, že sa rovná minimálnej úrovni štrukturálneho primárneho salda -1,3 % HDP v roku 2028, ktorú Komisia poskytla v technických informáciách 21. júna 2024[10]. V pláne sa predpokladá, že rast potenciálneho HDP sa v roku 2025 zníži na 2,1 % (z úrovne 2,2 % v roku 2024) a potom sa zníži na 0,9 % v roku 2028. Okrem toho sa v pláne očakáva, že deflátor HDP zostane počas obdobia úprav (2025 – 2028) stabilný na úrovni 2,5 %.

Tabuľka 2: Trajektória vývoja čistých výdavkov a hlavné predpoklady v pláne Lotyšska

	2024	2025	2026	2027	2028	Priemer za obdobie platnosti plánu 2025 – 2028
Rast čistých výdavkov (ročný, v %)	9,1	5,9	3,6	3,4	3,3	4,1
Rast čistých výdavkov (kumulatívny, od východiskového roka 2023, %)	9,1	15,5	19,7	23,8	27,9	Neuvádza sa.
Rast potenciálneho HDP (%)	2,2	2,1	1,2	0,9	0,9	1,3
Inflácia (deflátor HDP) (%)	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Zdroj: strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Lotyšska a výpočty Komisie.

Vplyv záväzkov čistých výdavkov plánu na verejný dlh

Ak sa trajektória vývoja čistých výdavkov, ku ktorej sa Lotyšsko zaviazalo v pláne, a východiskové predpoklady naplnia, verejný dlh by sa podľa plánu postupne znižoval zo 45,8 % v roku 2024 na 50,8 % HDP na konci obdobia úprav (2028), ako sa uvádza v nasledujúcej tabuľke. Po úprave sa očakáva, že v strednodobom horizonte (t. j. do roku 2038) sa bude miera zadlženosti podľa plánu postupne zvyšovať a do roku 2038 dosiahne úroveň 59,9 %.

Tabuľka 3: Vývoj verejného dlhu a salda verejných financií v pláne Lotyšska

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Verejný dlh (% HDP)	43,6	45,8	47,5	48,5	49,7	50,8	59,9
Saldo verejných financií (% HDP)	-2,2	-2,6	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9

Zdroj: strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Lotyšska

[10] Podľa scenára bez ochranného opatrenia týkajúceho sa odolnosti deficitu.

Podľa plánu by tak verejný dlh v strednodobom horizonte zostal pod referenčnou hodnotou 60 % HDP stanovenou v zmluve. Na základe záväzkov v príslušných oblastiach politiky a makroekonomických predpokladov plánu je preto trajektória vývoja čistých výdavkov, ktorá je uvedená v pláne, v súlade s požiadavkou na dlh stanovenou v článku 16 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263.

Vplyv záväzkov čistých výdavkov plánu na saldo verejných financií

Na základe trajektórie vývoja čistých výdavkov a predpokladov uvedených v pláne by deficit verejných financií zostal na ročnej úrovni z 2,9 % HDP počas obdobia úprav. Podľa plánu by tak saldo verejných financií nepresiahlo referenčnú hodnotu 3 % HDP na konci obdobia úprav (2028). Okrem toho počas desiatich rokov nasledujúcich po období úprav (t. j. do roku 2038) by deficit verejných financií nepresiahol 3 % HDP, ale zotrval by tesne pod referenčnou hodnotou deficitu. Na základe záväzkov v príslušných oblastiach politiky a makroekonomických predpokladov plánu je preto trajektória vývoja čistých výdavkov, ktorá je uvedená v pláne, v súlade s požiadavkou na deficit stanovenou v článku 16 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263.

Makroekonomické predpoklady plánu

Plán vychádza zo súboru predpokladov, ktorý sa líši od predpokladov Komisie zaslaných Lotyšsku 21. júna 2024. Konkrétne sa v pláne používajú rôzne predpoklady pre šesť premenných, t. j. východiskový bod (štrukturálne primárne saldo, rast potenciálneho HDP, skutočný rast HDP, nominálna implicitná úroková sadzba dlhu, zosúladenie dlhu a deficitu a rast deflátora HDP). Tieto rozdiely treba dôkladne posúdiť, a to najmä preto, že priemerný rast čistých výdavkov v pláne je vyšší ako rast vyplývajúci z technických informácií.

Ďalej v texte sú uvedené rozdiely, ktoré majú najväčší vplyv na priemerný rast čistých výdavkov, pričom sa každý rozdiel posudzuje samostatne.

> V pláne sa predpokladá počiatočné štrukturálne primárne rozpočtové saldo vo výške –0,8 % HDP v roku 2024, čo je o 0,6 percentuálneho bodu viac ako štrukturálne primárne saldo vo výške –1,4 % HDP predpokladané v technických informáciách z 21. júna 2024 a o 0,7 percentuálneho bodu viac v porovnaní s prognózou Európskej komisie z jesene 2024. To prispieva k tomu, že priemerný rast čistých výdavkov je počas obdobia úprav vyšší ako podľa predpokladov Komisie.

Lepšia fiškálna pozícia v roku 2024 odráža predpoklady plánu, pokiaľ ide o:

> nižší celkový deficit. Predpoklady plánu týkajúce sa aktualizovaných rozpočtových výdavkov a vyšších nedaňových príjmov sú v súlade s prognózou Európskej komisie z jesene 2024, zatiaľ čo predpoklady týkajúce sa daňových príjmov v roku 2024 sa javia ako optimistické,
>
> horšiu cyklickú pozíciu hospodárstva. Predpoklad plánu o vyššom raste potenciálneho HDP v roku 2024 nie je v súlade so spoločným rámcom analýzy udržateľnosti dlhovej služby, zatiaľ čo revízia rastu skutočného HDP v roku 2024 smerom nadol a predpoklady o raste reálneho a potenciálneho produktu od roku 2025 v súlade s ním sú,
>
> vyššie úrokové platby. Predpoklady plánu týkajúce sa vyššej nominálnej implicitnej úrokovej sadzby vychádzajú z novšieho posúdenia vnútroštátnych orgánov a sú v súlade s prognózou Európskej komisie z jesene 2024.

Celkovo sú predpoklady v pláne týkajúce sa zlepšenia východiskového bodu v roku 2024, ktoré nie sú riadne odôvodnené, vyvážené predpokladmi v súlade so spoločným rámcom

analýzy udržateľnosti dlhovej služby používaným od roku 2025. Zvyšné rozdiely nemajú veľký vplyv na priemerný rast čistých výdavkov v porovnaní s predpokladmi Komisie. Z toho vyplýva, že rozdiel medzi trajektóriou vývoja čistých výdavkov v pláne a v technických informáciách sa vysvetľuje rozdielmi v predpokladoch, ktoré možno celkovo akceptovať. Na základe tohto hodnotenie plán spĺňa požiadavky podľa článku 13 písm. b) nariadenia (EÚ) 2024/1263. Komisia zohľadní uvedené posúdenie predpokladov plánu pri svojich budúcich posúdeniach súladu s trajektóriou vývoja čistých výdavkov.

Fiškálna stratégia plánu

Podľa orientačnej fiškálnej stratégie uvedenej v pláne sa záväzky, ktoré sa vzťahujú na čisté výdavky, splnia prostredníctvom výdavkových opatrení aj diskrečných príjmových opatrení. Na strane príjmov diskrečné opatrenia zahŕňajú revízie zdaňovania práce od roku 2025, najmä revíziu sadzieb dane z príjmov fyzických osôb smerom nahor a zvýšenie a horizontálne uplatňovanie nezdaniteľného príjmu. Keďže tieto príjmové opatrenia majú negatívny fiškálny vplyv, vláda navrhla: daň z neočakávaného zisku bánk od roku 2025, presunutie 1 percentuálneho bodu dôchodkových príspevkov vyberaných z dosiahnutých príjmov z kapitalizačného dôchodku na štátny dôchodok, ako aj ďalšie kompenzačné opatrenia vrátane revízie sadzieb spotrebnej dane pre rôzne skupiny výrobkov smerom nahor a zvýšenia sadzieb dane pre súkromné a firemné vozidlá. Na strane výdavkov sú diskrečné opatrenia zvyšujúce výdavky určené najmä na posilnenie vnútornej a vonkajšej bezpečnosti vrátane kapacity vnútorných bezpečnostných služieb (vrátane zvýšenia odmien), kybernetickej bezpečnosti, nákupu munície a individuálneho vybavenia, ako aj vojenskej podpory Ukrajine a podpory ukrajinských civilistov v Lotyšsku. Medzi opatrenia na zníženie výdavkov patrí obmedzenie rastu odmien vo verejnom sektore, zníženie výdavkov na tovary a služby v jednotlivých rezortných ministerstvách, revízia výdavkov obcí na mzdy a investície, ako aj revízia výdavkov spoločností zaradených do verejnej správy. Špecifikácia politických opatrení, ktoré sa majú prijať, sa potvrdí alebo upraví a vyčísli v ročných rozpočtoch. Pretrvávajú určité riziká súvisiace s vykonávaním orientačnej fiškálnej stratégie uvedenej v pláne. Tie vyplývajú z toho, že fiškálny vplyv niektorých diskrečných príjmových opatrení je nižší, než sa očakávalo, ako aj z rastúcich výdavkových potrieb v oblasti obrany, čo si môže vyžiadať ďalšie diskrečné príjmové opatrenia alebo obmedzovanie výdavkov. V návrhu rozpočtového plánu na rok 2025 sa uvádzajú opatrenia, ktorými sa dosiahne splnenie záväzku čistých výdavkov[11].

Zámery týkajúce sa reforiem a investícií uvedené v pláne, ktorými sa reaguje na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra a ktorými sa riešia spoločné priority Únie.

V pláne sa opisujú zámery týkajúce sa reforiem a investícií s cieľom reagovať na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, a s cieľom riešiť spoločné priority EÚ. Plán zahŕňa viac než 130 reforiem a investícií riešiacich spoločné priority EÚ, z ktorých viac než 40 je finančne podporovaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a viac než 50 z fondov politiky súdržnosti.

Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v spravodlivej zelenej a digitálnej transformácii vrátane klimatických cieľov stanovených v nariadení (EÚ) 2021/1119, plán obsahuje rozsiahly zoznam opatrení zoskupených pod politické smerovania v oblastiach ako prechod na obehové hospodárstvo, vzdelávanie a zručnosti, podpora investícií, udržateľnosť dopravy a digitálna infraštruktúra. Reformy a investície zahrnuté v pláne majú za cieľ riešiť odporúčania pre Lotyšsko týkajúce sa podpory prechodu na obehové hospodárstvo a udržateľného riadenia zdrojov vydané v roku 2024, odporúčania týkajúce sa udržateľnej dopravy vydané v rokoch 2020 a 2019, odporúčania týkajúce sa investícií do zelených a digitálnych zručností vydané v rokoch 2024 a 2023, odporúčania týkajúce sa digitálnych

[11] Pozri Stanovisko Komisie k návrhu rozpočtového plánu Lotyšska, 26. 11. 2024, C(2024) 9060 final.

služieb a infraštruktúry, a to aj v regiónoch, vydané v rokoch 2022, 2020 a 2019, ako aj odporúčania týkajúce sa zamerania hospodárskej politiky súvisiacej s investíciami na výskum a inovácie s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu vydané v rokoch 2023, 2022, 2020 a 2019. Opatrenia na podporu priority zelenej transformácie prostredníctvom podpory investícií, zlepšenia energetickej efektívnosti a zvýšenia podielu obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe sú zahrnuté v národnom energetickom a klimatickom pláne.

Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v sociálnej a hospodárskej odolnosti vrátane Európskeho piliera sociálnych práv, plán obsahuje rozsiahly zoznam opatrení zoskupených podľa viacerých oblastí politiky, ako je sociálna ochrana a bezpečnosť, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie a zručnosti, politika zamestnanosti, podpora investícií a dostupnosť bývania. Reformy a investície zahrnuté v pláne majú za cieľ riešiť odporúčania pre Lotyšsko vydané v rokoch 2024, 2023, 2022, 2020 a 2019, ktoré sa týkajú zlepšenia primeranosti sociálnej ochrany vrátane dôchodkov, dostupnosti, odolnosti, cenovej dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti, kvality vzdelávania, najmä odborného vzdelávania a prípravy, s cieľom poskytovať zručnosti potrebné pre trh práce, odporúčania týkajúce sa zlepšenia účasti na trhu práce vydané v rokoch 2024, 2019 a 2020, odporúčania týkajúce sa podpory investícií do inovácií a prístupu k financovaniu vydané v rokoch 2024, 2023, 2022, 2020 a 2019, ako aj odporúčanie týkajúce sa zvýšenia ponuky cenovo dostupného a sociálneho bývania vydané v roku 2019.

Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v energetickej bezpečnosti, plán obsahuje súbor opatrení zameraných na zníženie závislosti krajiny od fosílnych palív, podporu energetickej efektívnosti, zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov a predovšetkým na dokončenie synchronizácie elektrizačnej sústavy krajiny s európskou kontinentálnou sieťou, čo sa podporuje prostredníctvom Nástroja na prepájanie Európy v oblasti energetiky a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Tieto opatrenia sú zahrnuté pod politické smerovanie v oblasti energetiky a energetickej efektívnosti. Cieľom reforiem a investícií zahrnutých v pláne je okrem toho reagovať na odporúčania pre Lotyšsko týkajúce sa zníženia závislosti od fosílnych palív a rýchlejšieho zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov vydané v rokoch 2024, 2023, 2022 a 2020, posilnenia energetickej infraštruktúry a sústav vydané v rokoch 2022 a 2019, zvýšenia energetickej efektívnosti vydané v rokoch 2023, 2022 a 2019 a zvýšenia bezpečnosti dodávok a pokračujúcej synchronizácie s elektrizačnou sústavou Únie vydané v rokoch 2023 a 2022.

Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v obranných spôsobilostiach, v pláne sa uvádza zámer vypracovať súbor opatrení týkajúcich sa národných ozbrojených síl, ktoré sa zamerajú predovšetkým na boj proti hrozbám pre krajinu a na zabezpečenie ochrany civilného obyvateľstva.

Okrem toho plán obsahuje ďalšie politické opatrenia, ktoré presahujú rámec spoločných priorít EÚ. V rámci politického smerovania v oblasti daňovej politiky je zámerom opatrení riešiť odporúčania pre Lotyšsko týkajúce sa rozšírenia zdaňovania vydané v rokoch 2024, 2023, 2022 a 2019, a to znížením daňového zaťaženia zamestnancov s nízkou a so stredne vysokou mzdou, ako aj zlepšením platenia daní a dodržiavania daňových predpisov. V rámci politického smerovania v oblasti efektívnosti verejného sektora plán zahŕňa opatrenia, ktorých cieľom je riešiť odporúčanie pre Lotyšsko týkajúce sa posilnenia zodpovednosti a efektívnosti verejného sektora vydané v roku 2019, napríklad prostredníctvom reforiem na zlepšenie riadenia štátom vlastnených a obecných podnikov a predchádzania konfliktom záujmov, čo je zahrnuté v pláne obnovy a odolnosti. Na riešenie odporúčania pre Lotyšsko týkajúceho sa zlepšenia podnikateľského prostredia vydaného v roku 2024 plán zahŕňa reformy s cieľom identifikovať a odstrániť byrokratické prekážky, znížiť administratívnu záťaž v súvislosti s rozvojom v oblasti nehnuteľností, ďalej dohľad nad trhom v bankovom sektore a, vďaka podpore v pláne obnovy a odolnosti, modernizáciu obchodného registra.

V pláne sa uvádzajú informácie o súlade a v náležitých prípadoch o komplementarite s fondmi politiky súdržnosti, ako aj s plánom obnovy a odolnosti Lotyšska. V pláne sú uvedené primerané odkazy na opatrenia zahrnuté v pláne obnovy a odolnosti a programe politiky súdržnosti, ako aj odkazy na rôzne zdroje financovania. Takisto sa v pláne uvádza vymedzenie rôznych zdrojov financovania a komplementarita medzi nimi.

Ďalej sa v ňom uvádza prehľad potrieb Lotyšska v oblasti verejných investícií z hľadiska spoločných priorít EÚ. Celkové investičné potreby predstavujú približne 15,5 miliardy EUR a vzťahujú sa na obdobie 2025 – 2028. Príklady investičných potrieb, ktoré Lotyšsko identifikovalo na podporu spravodlivej zelenej a digitálnej transformácie v súlade s klimatickými cieľmi stanovenými v nariadení (EÚ) 2021/1119, zahŕňajú digitalizáciu a modernizáciu prístavov v Rige a meste Liepāja, udržateľnú dopravu, energetickú efektívnosť budov, výrobu elektrickej energie a tepla, digitalizáciu verejnej správy, vodné hospodárstvo a nakladanie s odpadovými vodami a obnovu degradovaných ekosystémov v suchozemských aj morských oblastiach, pričom celkové investičné potreby predstavujú 6,6 miliardy EUR. Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v sociálnej a hospodárskej odolnosti vrátane Európskeho piliera sociálnych práv, Lotyšsko identifikovalo investičné potreby vo výške 3,9 miliardy EUR, napríklad na rozsiahly multimodálny priemyselný a logistický park v prístave v Rige so železničným spojením Rail Baltica, investície do ciest, podporu vysokoškolského vzdelávania, inovácií, výskumu a rozvoja zručností, ako aj na zlepšenie primeranosti sociálnej ochrany. Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v energetickej bezpečnosti, v pláne Lotyšska sa uvádzajú investičné potreby vo výške 2,9 miliardy EUR zahŕňajúce okrem iného napríklad zriadenie servisného terminálu pre veterné elektrárne na mori v prístave v meste Ventspils, investície do prístavov v mestách Liepāja, Salacgrīva a Roja, synchronizáciu sústav s európskou kontinentálnou elektrizačnou sústavou, modernizáciu podzemného zásobníka plynu v lokalite Inčukalns a investície do riešení uskladnenia vo veľkokapacitných elektrárňach. Na zvýšenie obranných spôsobilostí sa v pláne Lotyšska identifikujú investičné potreby vo výške 2,2 miliardy EUR, napríklad na obnovu a výstavbu úkrytov, vybudovanie nových centier pre zvládanie katastrof a rozvoj infraštruktúry na posilnenie schopnosti reakcie útvarov pre vnútorné záležitosti, na zvýšenie námornej bezpečnosti a obranných spôsobilostí v prístavoch v mestách Riga, Liepāja a Ventspils, ako aj na súbor opatrení, ktoré majú vykonať národné ozbrojené sily.

Záver posúdenia Komisie

Komisia celkovo zastáva názor, že plán Lotyšska spĺňa požiadavky nariadenia (EÚ) 2024/1263.

CELKOVÝ ZÁVER

V súlade s článkom 17 nariadenia (EÚ) 2024/1263 by Rada mala Lotyšsku odporučiť trajektóriu vývoja čistých výdavkov, ako sa stanovuje v pláne,

TÝMTO ODPORÚČA LOTYŠSKU:

1 Zabezpečiť, aby rast čistých výdavkov nepresiahol maximálnu hodnotu stanovenú v prílohe I k tomuto odporúčaniu.

Rada okrem toho Lotyšsko vyzýva, aby zabezpečilo realizáciu reforiem a investícií reagujúcich na výzvy identifikované v rámci európskeho semestra, najmä v odporúčaniach pre Lotyšsko, a aby sa pritom zameralo na riešenie spoločných priorít Únie.

PRÍLOHA I

Maximálna miera rastu čistých výdavkov
(ročná a kumulatívna miera rastu)
LOTYŠSKO

Roky		2025	2026	2027	2028
Miery rastu (%)	ročná	5,9	3,6	3,4	3,3
	kumulatívna (*)	15,5	19,7	23,8	27,9

(*) Kumulatívna miera rastu sa vypočíta vo vzťahu k základnému roku [2023].

V Štrasburgu

Za Radu
predseda/predsedníčka